

წლიური ფასი სამი მანეთი.

წლიური ფასი სამი მანეთი.

შინაური საქმეები.

ქოველ-კვირული გაზეთი.

კვირა, 6 თებერვალი, 1191 წელი.

წლიური ფასი სამი მანეთი (ყოველ-კვირულ გაზეთ)

შინაური საქმეები "ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში, ქ. ქუთაისში (ს. ბურთაძის ქუჩის კუთხით) დათბავს კომპლექსიან სომხის ბაზარში, სიმონაძის ქუჩის მაღაზიაში. გამოვა ყოველ თვეში ოთხი ნომერი, გარდა კვირკობისთვის და მარტიმომბისთვის, როცა გაზეთი სულ არ გამოვა. ბ. ხელის მომწერლებს ვთხოვთ გაზეთის ფასი მთელი წლის ერთად გამოგზავნონ.

წლიური ფასი: **3** მანეთი. ნახ. წლით: **2** მანეთი. **განცხადებებს.** გაზეთი **დებულს ყოველგვარ**

ადრესი: ქუთაისი: „შინაური საქმეების“ რედაქცია.

შინაურსა: 1) სიტყვა წმ. ნინობას— ეფისკოპოს ლეონიდისა. მოხსენება—პრ. ცაგარელისა. კვირიდამ—კვირამდე. სინამდვილე სახარებისა. ანა კან—კლა არხ. ნესტორისა.

14 იანვარი ქალაქ ფოთში.

დიდი სასიამოვნო და გასახარებელია, რომ ამ ბოლო დროს წმ. ნინობის დღე თვალსაჩინოდ იზიდავს ფოთის ქართველობას და, უნდა ვიგულისხმოთ, შორს აღარ არის ის დრო, როდესაც ხსენებული დღე ნამდვილ ეროვნულ დღესასწაულად გადიქცევა.

იანვრის ცამეტს ღამისთევით ლოცვა შეასრულა თავის საკათედრო ტაძარში ყ-დ სამღვდელო ლეონიდა.

სწორეთ წარუხოცელი დარჩება მლოცველების გულში ის მძლავრი გავლენა, რომელი იქონია ნინოს დაუჯდომ ღის შეგნებულად და ნამდვილი ბრწყინვალე წესით შესრულებამ. ყველას, ვისაც ცოტა რამ სცხია ცხოველი წარმოდგენის ნიქისა, მღვდელმთავრის მკაფიო, აზრიანი და გრძნობით აღვსილი კითხვა დაუჯდომლისა თვალ-წინ უყენებდა და ხელის გულივით უშლიდა ქართველების კერპთმსახურებისა და ნინოსაგან მოქცევის ღიად სურათს.

მეორე დღეს 14 იანვარს, არამცთუ ტაძარი, ეზოც სავსე იქნებოდა მოლოცველებით, რომ ნამეტანი პირქუში და მძაფრი ღარი არ გამოსულიყო. ტაძარი მაინც სავსე იყო ადგილობრივი სასწავლებლების მოწაფეებით და მასწავლებლებით.

წირვის გათავებისას მისმა მეუღლებამ ქვემო მოყვანილი საგულისხმო სიტყვით მიმართა მსმენელებს.

გული გვწყდება მხოლოდ იმაზე, რომ საღმრთო წირვას ვერ ამკობდამისი შესაფერი ქართული გალობა. ნეტავი თუ ეშველება რამე ჩვენ გალობას! აი მისი მეუღლის სიტყვა:

სახელითა მამისათა, და ძისათა, და სულისა წმიდისათა*).

თვითნებულ ერს, თვითნებულ ხალხს უკავია დედამიწის პირზე განსაზღვრული სივრცე, განსაზღვრილი მანძილი, განსაზღვრილი ალაგი ანუ ტერიტორია. რაკი ერი იბადება, ვითარდება, საზრდოობს და მრავლდება ერთ ტერიტორიაზე, ამის გამო იგი იმსჯელება ამ ტერიტორიისადმი ისეთივე ბუნებრივი, სათუთი და ცხოველი მაზიდულობით, როგორითაც გამსჭვალულია ხალხმე ყოველივე მოსიყვარულე შვილი მშობელი დედამამისადმი.

შეგნებული ადამიანისათვის სამშობლო და მშობელი ერთი მეორის ფარდი, ერთი მეორის მაგიერი და სწორი ცნებაა. წესიერათ განვითარებული, ე. ი. ცალმხრივობას, სიდუხჭირეს და სიმანჯჯეს მოკლებული ადამიანის გულში იმოდენივე ალაგი აქვს დათმობილი სამშობლოს, რამოდენიც მშობლების სიყვარულსა და პატივის ცემას, მშობლების კეთილდღეობისათვის ზრუნვასა და მათი ღირსების დაცვას.

ჩვენ, — ქართველები, — არასოდეს არ ვყოფილვართ ეულები, უბინადრონი, საკუთარ

*) ეს სიტყვა ფურცლებზე დაბეჭდილი წირვის შექმნის დაურთავს სადს.

სამშობლოს მოკლებულნი. ჩვენი სამშობლო ყოფილა და არის დედამიწის ის პატარა ნაწილი, რომელიც ძვირფასი ხატივით აწვევნია შავსა და კასპიის ზღვებს შუა და თვალმარგალიტებიან ჩარჩოთ გარს შემორტყმია ბუმბერაზი კაცკასიონის ქელი.

სიკეთე ჩვენი სამშობლოსი, — იშვიათი მოხდენილობა და სიკვლეუცე მისი გარეგნობისა, სისადე და უებრობა მისი ჰაერისა, საოცნებო სიმდიდრე და უხვი მომცემლობა მისი ნიადაგისა — იზიდავდა ამ ქვეყნისაკენ ყველა მესაზღვრე ერებს და უღვიძებდა მათ გაუწყლებელ მიზიდულობას, რომ ხელში ჩაეგდოთ, დაპატრონებოდნენ და დაესაკუთრებინათ იგი. ამიტომ პატარა საქართველოს ხანგრძლივი წარსულის მეტი ნაწილი წარმოადგენს ყოველ მხრიდგან მოსეულ მტრებთან ბრძოლას და თუ უკანასკნელებს დაელიათ ტყვეა და თოფის წამალი, თუ მათ მოუდუნდათ და დაუწლუნგდათ ხმალ-ხანჯალი, თუ მტრებმა მართო კალთები ჩამოაცალეს ჩვენს სამშობლოს და დაპყრობა კი მისი ვერ შესძლეს, თუ ამ შეუწყვეტელი ხმლის ტრიალში და გამუდმებული თოფის სროლაში გართული ქართველი არ გაველოურდა გონებითა და გრძნობით, თუ მიუხედავათ სამძიმო პირობებისა, ქართველმა არამც თუ არ დაივიწყა წიგნი და მწერლობა, პირიქით მოახერხა შექმნა საკუთარი კულტურისა და სისრულის უმაღლეს წერტილამდე აიყვანა ენა და მწიგნობრობა, ეს უნდა მივაწეროთ იმ დაუვიწყარი და მადლიანი პიროვნების ღვაწლს, ვისი ზსოვნისათვისაც მადლიერ ერს ძველადგანვე უძღვნია იანვრის მეთოთხმეტე დღე, რომლის სახელსაც იმეორებს დღეს ყოველი რიგიანი ქართველი, რომლის სურათითაც იშვენებენ დღეს ფურცლებს ქართველი გამოცემანი.

წმ ნინო, აი, ვინ ჩაუყარა საძირკველი ქართულ მწიგნობრობას, აი ვინ შექმნა ქართული კულტურა, ვინ დაბადა ქართველებში ერთობა, ვინ შეგვინახა სამშობლო!

წმ. ნინომ დააჯერა და დააწმუნა ქართველები, რომ თვითნებელი მათგანი, გაურჩევლად წოდებისა და მდგომარეობისა, სქე-

სისა და უფლებებისა, ატარებს ღვთისაგან მოცემულ უკვდავ სულსა და ამის გამო დიდი და პატარა ნათესავი, თვისი და მახლობელია ერთი მეორისა, ამასთან ყოველი მათგანი საყვარელი და საამო არსებაა ღვთისათვის. ქეშმარიტი ღმერთი არავითარ შეწირულებას, არავითარ მსხვერპლსა და ძღვენს, არავითარ სამსახურსა და საჩუქარს არ ითხოვს ჩვენგან გარდა იმისა, რომ მისგან მიცემულს სულს ვაშორებდეთ სიბნელეს და უვიცობას, უგრძობლობა-გაუეთხაობას, შურიანობა-სიძულვილს, ბიწიერება-ბოროტებას, უქმობას და სხვის ნაოფლარის მითვისებას.

ამ ახალმა მოძღვრებამ, ახალი სინათლის სხივმა გააღწო, გაათბო, გაადვილა და აამოძრავა წარმართობისაგან შეხუთულ-შებოქილი ქართველი კაცის გონება თავისუფალი, შეგნებული და აზრიანი ცხოვრებისათვის. წმ. ნინოს ქადაგების დამკვიდრებას საქართველოში თან მოჰყვა სასწავლებლებისა, მწიგნობრობისა და ერის სულიერი გამდიდრება—განვითარების აყვავება სწორეთ ისე, როგორც გაზაფხულის მაცოცხლებელ მზეს თან მოჰყვება ხოლმე გაღვიძება, გაფუჩქენა და გაშლა—აყვავება ბუნებისა. ქართველი დარწმუნდა არმაზ-ზადენისა და მათ მსგავს კერპების არარაობაში; მას, ნინოს ქადაგების შემდეგ, თვალი ახილა და მიხვდა, რომ დიდს ბოროტებას, დიდს უგუნურობას და სამარცხვინო საქციელს სჩადის, როდესაც თავის შვილებს ცეცხლში მსწვავს უსულო კერპების სამსხვერპლოდ და ღმერთი წარმოუდგენია კაცის სისხლის მსმელად, არსებად, რომელიც სტკება კაცის უბედურობითა, სიმწარითა და ტანჯვითა. ქართველებმა ჩქარა დაანგრიეს სამარცხვინო, საზარელი და აღამიანის გამათხსირებელი საკერპოები, დაანტერიეს და ნაცრად აქციეს უმსგავსი და უგონო კერპები: პათოსანი და ცხოველს-მყოფელი ჯვარის ამართვით წმ. ნინომ წაუშლელი ასოებით ამოსკრა ქართველების გულის ფიცარზე იესო მაცხოვრის უკვდავი სიტყვები: მცნებასა ახალსა მიგეცემ თქვენ, რათა იყვარებოდეთ ურთიერთად, ვითარცა მე შევიყვარენ თქვენ... ამით სცნან ყოველთა, ვი-

თარმელ ჩემნი მოწაფენი ხართ, უკეთეს იყვარებოდეთ ურთიერთად (იოან. 13, 34—35). მანემდე შეუფენებელი, გულ-ქვა კერპი, პირუტყულ გრძობათა მონა და მიმდევარ-მათაყვანებელი, თავისი მსგავსის ხორცის მჭამელი, წარმართი ქართველი, მთლად ახალ ქმნილებად გადაქცა, როდესაც მის გულს მირონად ეცხოა წმ. ნინოსაგან შემოტანილი ნათელმოსილი მოძღვრება: საყვარელნო, ვიყვარებდეთ ურთიერთად, რამეთუ სიყვარული ღვთისაგან არს; და ყოველსა, რომელსა უყვარდეს, ღვთისაგან შობილ არს და იცის ღმერთი, რომელსა არა უყვარდეს, მან არა იცის ღმერთი, რამეთუ ღმერთი სიყვარული არს (ა. იოან. 4, 7—8)- რომელსა უყვარდეს ძმა თვისი, იგი ნათელსა შინა არს მისთანა, ხოლო რომელსა სძულდეს ძმა თვისი, იგი ბნელსა შინა არს, და ბნელსა შინა ვალს, და არა იცის, ვიდრე ვალს, რამეთუ ბნელმა დაუბრძნა თვალნი მისნი (ა. იოან. 2, 10—11).

ასეთი მოძღვრების გავლენამ ფიანდახათ გაღუშალა ქართველს ქართველის სული და გული შეათვისა ერთი მეორეს, ზეციური ნეტარება განაცდევინა მოყვასისათვის თავდადებულებაში, ქვრივთა, ობოლთა, უძლურთა, ტანჯულთა, მაშვრალთა და ტვირთ მიიმეთა შებრალება გაკითხვაში და შექმნა ის ერთობა, ის სოლიდარობა ქართველობაში, რომელზედაც ტვინი შეანთხიეს აბეზარმა მტრებმა, რომელმაც შეგვინახა საკუთარი მიწა-წყალი, საკუთარი ტერიტორია, მშობელი დედისაგან სიყვარული და ობოლი მარგალიტით ძვირფასი სამშობლო. ვინ იცის, რა ბედკრული და უიმედო იქნებოდა ჩვენი სამშობლოს დღევანდელი მდგომარეობა, რომ მას არ მოვლენოდა წმ. ნინო, რომ იგი არ დასწაფებოდა წმ. ნინოს მეოხებით ქრისტიანობას! ან იქნებოდა და დღეს ჩვენი ხსენება?

გვესმის და წარმოდგენილი გვაქვს დიადი მნიშვნელობა დღევანდელი დღისა? ვიცით რას უნდა შეადგენდეს ქართველი ერისათვის აწვრის თოთხმეტი? ჩვენი მშობლები, ჩვენი და ჩვენი შვილების აღმზრდელნი, ჩვენი მოძღვრები, ჩვენი საზოგადო მოღვაწეები და ერის

კეთილდღეობისათვის შზრუნველები ჯეროვანი ალტაცებით და მომზადებით ეგებებიან ამ დღეს? სავსეა ჩვენი ეკლესიები ღღევანდელ დღეს წმ. ნინოს პატივის მცემლებითა? იმართება ამ დღეს ჩვენ სასწავლებლებში, ჩვენს დაწესებულებაში ჩვენი მოციქულის პატივსაცემათ საჯარო კითხვები მისი ღვაწლის შესახებ და სასულიერო კონცერტები? გვაქვს წმ. ნინოს სახელობაზე რომელიმე განმანათლებელი ან საქველმოქმედო დაწესებულება? ბევრი არიან ჩვენ შორის ისეთი მშობლები, რომ ვალდებულებათ მიაჩნდეთ გააცნონ თავიანთ შვილებს წმ. ნინოს ვინაობა და მით ჩაუნერგონ მათ გულში ან შარავანდელთ მოსილი პიროვნების სიყვარული? მაგრამ, რა საქირაა კითხვები? ეს კი არა, სულ უბრალო ნიშანი წმ. ნინოს პატივისცემისა, — მისი ხატიც კი — იშვიათი სანახავია ჩვენს გადარჯულებულს, უკულმა გადატრიალებულს, ნირ შეცვლილსა და ყველაფრით დახურდავებულ ოჯახში!

ესეც კიდევ ცოტაა!
ბოლო ხანებში ჩვენს საზოგადოებაში თავი იჩინა ერთგვარმა მიმართულებამ, რომელიც უარს ჰყოფს ჩვენი დროისათვის წმ. ნინოს ღვაწლის მნიშვნელობასა და ღირებულებასა. აღნიშნული მიმართულების მიმდევრებს ღიდ დანაშაულად მიაჩნიათ წარსრულის გახსენება და იქიდან წასაბაძი მაგალითისა ან იდეალის გადმოტანა თანამედროვეთათვის. საღი ადამიანისა და კაცური კაცის თვალი მხოლოდ მომავლისაკენ უნდა იყოს მიმართული და არა უკან გაიშორებოდესო, ხშირათ გაიგონებთ დღეს ჩვენში.

სასტიკად სცდებიან ამ შემთხვევაში საბრალონი. განა წმ. ნინოს ხსენება უბრალო და უმნიშვნელო გამზერაა წარსრულისაკენ? განა წმ. ნინოს ღვაწლის შეგნებულად გათვალისწინება ნაბიჯის გადადგმა არ არის ბედნიერი მომამელისაკენ? ვინ გავვაცნო, თუ არა წმ. ნინომ, იესო ქრისტეს სიტყვები: იყვენით თქვენ სრულ, ვითარცა მამა თქვენი ზეცათა სრულ არს (მათ. 5, 48) და განა ეს სიტყვები დღეს იდეალად აღარ გვარგვიან? განა უკვე მივწვდით, განვიცადეთ, ჩვენი გონების და სულის თვი-

სებად ვაქციეთ მოყვანილი სიტყვების შინაარსი? ოცი საუკუნეა, რაც ქრისტიანობა არსებობს და ჯერ კაცობრიობის საუკეთესო წარმომადგენლები ქედს იხრიან ნაჩვენები სიტყვების წინაშე და უმაღლეს იდეალად სახვენ მათ ადამიანისათვის.

არა, დიდი და დაუფასებელია ჩვენთვის წმ. ნინოს ღვაწლი და შრომა! მადლიერი ხსოვნა და შვილითი შვილამდგ პატივისცემა საკუთარი განმანათლებლისა, საკუთარი მოციქულისა — ნიშანია ერის კულტუროსნობისა, ერის თვითცნობობა — შეგნებისა. ერი რომელიც ჰკარგავს განმანათლებელის სიყვარულს, თითონ იკრობს გზის მაჩვენებელ სანთელს, თავის ხელით ანგრევს საკუთარი ბედნიერების სიმაგრეს, თითონვე იმზადებს ეულობას.

ღირსო დედაო ნინო, მოგვეც შეუცლომელი შეგნება შენგან ჩვენში დანერგილი ქრისტეანობისა და შენი ღიდებული სახელის მარადის ხსოვნა. ამინ!

ეპისკოპოსი ლეონიდი.

14 იანვარი 1911 წ.

მ ო ხ ს ე ნ ე ბ ა

პროფესორ ა. ა. ცაგარელისა.

(ნათარგმნია სინოდის ორგანის „Церковныя Вѣдомости“-დან 1906 წლ.).

მოწმობახა მე XVII—XVIII საუკ. ოფიციალურ მაწერ-მოწერისა საქართველთს (ივერიათს) კვლეხისა ავტოკეფალიის შესახებ.

(გაგრძელება *).

გამოვარკვეთ რა საზოგადოთ ზევით მოყვანილ საბუთების საფუძველზე მაჰმადიან სახელმწიფოების — სპარსეთის და სათათროეთის მე-XVII-XVIII საუკ. დამოკიდებულება სა-

*) იხ. შინ. საქ. № 4 1911 წ.

ქართველოს ეკლესიასთან, მიემართოთ ახლა საბუთებს, რომლებიც გვიხატავენ მდგომარეობას ეკლესიისა და მისი წარმომადგენელი-ქათალიკოსისას მას შემდეგ, რაც საქართველო, საერთაშორისო ხელშეკრულების ძალით, რომელიც შეკრეს იმპერატორმა ეკატერინა II და მეფე ირაკლი II 1783 წელს, ¹⁾ რომლის ძალით საქართველო შევიდა პირებობით დამოკიდებულებაში რუსეთთან და საურთიერთო შეთანხმებით დაარსა საზიარო უფლებანი და მოვალეობანი.

იმ დროს, როცა მეფე ირაკლი, შემაერთებელი თავის უფლების ქვეშ ქართლისა და კახეთის სამეფოებისა და დამპყრობელი განჯისა და ერევნის ხანების საბრძანებელთა, იყო უმაღლეს წერტილზე თავისის დიდებისა და ძლიერებისა, აღტაცებული სურვილით თავის წინამოადგილეებისამებრ, რომ დაეახლოვოს მკიდროთ მართლმადიდებელ სახელმწიფოს, 30 დეკემბერს 1771 წ. გაგზავნა პეტერბურგში დესპანი, შემდგარი ბატონის-შვილის ლეონისაგან და ქათალიკოსის ანტონისაგან, დიდი ამალით სასულიერო და საერო პირთაგან და ხელშეკრულების პროექტით, რომელშიდაც ის განაცხადებდა პირობებს, რომელზედაც მას ჰსურდა ეცნო თავის სამეფოზე მფარველობა რუსეთის ხელმწიფებისა. ამ პროექტში ჩვენ ვკითხულობთ სხვათა შორის ასეთ მუხლს: „ქათალიკოსი დარჩეს უცვლელათ თავისავე წესსა“. (სიგელები და სხ. I ტომი 143). მხოლოდ 1782 წ. შეუდგნენ ამ პირობის შეცვრას. პირობის დედნის შესადგენათ ეკატერინა II გადასცა ვიცე-კანცლერ გრ. ა. ა. ბეზბოროდკოს და თავ. გ. ა. პოტემკინს სახელმძღვანელოთ ბრძანება: „აზრი მისი უდიდებულესობისა იყო, სწერს გრ. ბეზბოროდკო თავ. პოტემკინს, რომ ²⁾ თქვენი უგანათლებულესობის შემწეობით შეეკრა საქართველოს მეფეებთან (ირაკლი და სოლომონთან) საკავშირო პირობის წერილი, მოეხსენებია ივინი არა ქვეშევრდომებათ, არამედ მოკავშირეებათ, მყოფათ რუსეთის სახელმწიფოს მფარველობის ქვეშ.“ შემდგომ შესახებ

საქართველოს ეკლესიისა სწერს: „რომ ეს ხალხი (ქართველი) უკეთ დაუახლოვოთ რუსეთს, ძლიერ სასარგებლოა მათი მღვდელმთავრის უწყება დაუძეოთ ჩვენ სინოდს და არქიეპისკოპოზი—მათი ქათალიკოსი შევრაცხოთ ღირსებით რუსეთის ეკლესიის პირველთა შორის.

როდესაც სამღვდლოება მათი დაუკავშირდება სინოდს, მაშინ ამ მაგალითისამებრ რომის (ქათალიკური) სამღვდლოებაც (საქართველოში) რუსეთიდგან მიიღებენ და ამით გათავდება მიწერ-მოწერა რომის (ავსტრიის) იმპერატორთან, რომლის მიზეზნიც არიან მისიონერები“ ³⁾.

ამ პირობის პროექტში, დაწერილში გრაფ. ბეზბოროდკოს ხელით, მე 8 მუხლში თქმულია: „მისი იმპერატორებითი დიდებულება ინებებს, რომ ქათალიკოსი ანუ უპირველესი არქიეპისკოპოზი მათი იყოს ადგილით და ღირსებით რუსეთის მღვდელმთავართ პირველ ხარისხში, მხოლოდ შემდეგ კიევისა, ნოვგოროდისა, მოსკოვისა და პეტერბურგისა და უპირატესობდეს ყველა მეორე ხარისხის არქიეპისკოპოზთა წინაშე.“ ³⁾ უკანასკნელ რედაქციაში კი ეს მე 8 მუხლი პირობისა ასეა: მისი დიდებულება ინებებს, რომ ქათალიკოსი, ანუ უმართებელესი არქიეპისკოპოზი მათი (ქართველთა) იყოს ადგილით რუსეთის მღვდელ-მთავართა შორის მერვე ხარისხში, სახელდობრივ შემდეგ ტობოლისა, და ყოვლად უმოწყალესად ებოდოს მას სამუდამოთ ტიტული უწმიდესი სინოდის წევრისა. საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობაზედ და დამოკიდებულებაზე რუსეთის სინოდთან, — ამაზე უნდა შედგეს მუხლები“ ⁴⁾.

ეს პირობა, შეკრული ორივე სამეფოების, რუსეთისა და საქართველოს მეფეებისაგან, თუმცა არ არის დამტკიცებული საქართველოს ეკლესიის ქათალიკოსის და უწ. სინოდის ხელის მოწერით, მაგრამ მაინც სცნობს ფაქტს საქართველოს დამოუკიდებელ ეკლესიის არსებობისას და წინათვე დააგენს საკუთარი მუხლის

²⁾ სიგელები II ტ. I. ნაწ. 31 გვ. II ნაწ. 37 გვ.

³⁾ სიგელები II, ტ. 2 ნაწ. გვ. 37.

⁴⁾ ტაღლი გამოცემა პირობის შეკრულებისა 173 წ. 8—9 გვ.

¹⁾ სრული კრებული რუსეთის კანონებისა გვ. 1013—1017.

შედგენას, რასაკვირველია, ეკლესიის კანონიურ განაჩენების საფუძველზე და ორივე ეკლესიების არჩეულ წარმომადგენელთა მონაწილეობით, რომ დაწესდეს, ასე რომ ესთქვათ, **modus vivendi** ორ მართლმადიდებელ ეკლესიათა შორის, რომლებიც იმყოფებიან ერთ სახელმწიფოს კავშირში, რომელთაგან ერთს (რუსულს) მთელი საუკუნე არ ჰყოლია კანონიური წარმომადგენელი — პატრიარქი. შემდეგ თავ. პოტემკინი, ამ პირობის უკანასკნელ რედაქციაში, დაუნიშნა რა „პატივის უაღრესობის“ გამო მე 8 ადგილი რუსეთის ეკლესიის მღვდელთ-მთავართა შორის, სახელდობრ შემდეგ ტობოლისა, ხელმძღვანელობდა, როგორც სჩანს, არა საზოგადო საეკლესიო, კანონიურ ქრონოლოგიით, ვარნა მარტო გარეშე, მექანიკურ ქრონოლოგიით რუსული სამოქალაქო ისტორიიდან, ე. ი. შემდეგ ყაზანის, ასტრახანის და ციმბირის სამეფოებისა მოჰყვება საქართველოს სამეფო და პატივის უაღრესობის გამო ეძლევა მერვე ადგილი საქართველოს (ივერიის) ეკლესიის წარმომადგენელს ქათალიკოსს.

შეცვლა ანუ დამატება მე-8 მუხლისა, როგორც მთელი პირობის შეკრულებისა შეიძლება მომხდარიყო მხოლოდ „ორივეს მხრივ თანხმობით“, როგორც განაცხადებს მე 12 მუხლი პირობისა: „ესე პირობა შეიკვრის სამარადისო დროსთვის და, თუ მიმჩნეულ იქნება საჭიროდ რაიმე შეიცვალოს ან დაემატოს საურთიერთო სარგებლობისათვის, ეს უნდა მოხდეს ორივეს მხრივ თანხმობის შემდეგ“.

შემდეგ, პეტერბურგში მოსრულმა ქართველმა ელჩებმა აპრილში 1801 წ. წარუდგინეს გარეგან საქმეთა სამინისტროს ვრცელი განცხადება საქართველოს მართველობაზე. მე-11 მუხლი ამ განცხადებისა ეხება მდგომარეობას საქართველოს ეკლესიისას, სამღვდლოებისას და საეკლესიო მამულებისას, და იწყება ასე: „რადგან უპირატესი გვაში ახლა საქართველოს სამღვდლოებაში არის შეილი მეფე ირაკლისა — ანტონი, რომელსაც აქვს ძველებურ დადგენილების გამო ტიტული ქათალიკოსისა და არის ნაკურთხი არქიეპისკოპოსათ დედოფალ ეკატერინა მეორის მეფობის

დროს მეფის სოფელში „ცარსკოე სელოში“ და წარგზავნილია იქაურ სამღვდლოების მართებლად, დარჩეს ის იმ ღირსებაში და წოდებაში, როგორც სხვა ყველანი, თავიანთ ეპარქიებში, აგრეთვე არქიმანდრიტები და ილუმენები მათი კრებულით, დეკანოზები, მღვდლები, დიაკვნები და სხვა ეკლესიის მოსამსახურენი — თვითოეული თავის წოდებაში და ადგილზე. ვინ არიან იგინი სახელდობ და რამდენია — ამაზედ მისვლისათნავე საქართველოში უქვემოკრდომელესად უთუოდ მოგახსენებთ. მაგრამ რადგან განსვენებულმა უბრწყინვალესმა მეფემ და მისმა სამეფომ გთხოვათ, ხელი გაუშართოთ მათ სამოქალაქო და პოლიტიკური სამართალით, ჩვენ მივიღებთ კანდიტებს* ამაზედ ვსთხოვთ ჩვენს დიდებულს მეფეს, მისცეს უმაღლესი ბრძანება უწ. სინოდს, გამოგზავნოს ჩვენთან, ან ჩვენ შემდეგ, ერთი რუსეთის იმპერიის სამღვდლოთაგანი, ცოტა ხანით, არქიმანდრიტი ან ილუმენი, კაცი თავმდაბალი, საჩვენებლად წესისა, რომელიც რუსეთის ეკლესიაში იხმარება ძღვევისა, ხელმწიფის მოსახსენებელ და სხვა საპატიო დღეების დღესასწაულობაზე“¹⁾.

როგორც სჩანს ამ მუხლებიდან ქათალიკოსის მაგიერ ვგზარხოსის დანიშვნა სინოდისაგან აზრდაც არ მოსვლიათ არც ქართველ ელჩებს და არც მათ გამოგზავნილებს პეტერბურგში.

1810 წელს 12 თებერვლიდან, მთავართებელი საქართველოში ლენერალი ტორმასოვი სწერს უწ. სინოდის ობერ-პროკურორს თავ. გოლიცინს: „თავი სამღვდლოებისა (საქართველოში) ქათალიკოსი-პატრიარქი ანტონი, შეილი ირაკლი მეფისა, ქეშმარიტად არის კაცი იშვიათი თვისებისა და წესიერი, ყველასთვის სასურველი, მაგრამ დაუძღურებული და ძლიერ შეწუხებული სნეულებით, იმყოფება ზედგავლენის ქვეშ გულ-ფიცხელ და დაუდგრომელ სასულიერო პირთა, რომლებიც მას თავს ახვევია.“ შემდეგ ტორმასოვი აღიარებს-რა, რომ, „თუმცა არ აქვს უმაღლესი

¹⁾ სიგელუბი. II ტ. 2 ნაწ. 231 — 233 გვ.

ბრძანება შესახებ ანტონი ქათალიკოსისა“, მაგრამ მიუხედავად ამისა იძლევა წინადადებას „დაინიშნოს სინოდის ეგზარხოსი“ საქართველოს ეკლესიის მართველად, ანტონი ქათალიკოსი კი დაჩრდეს რუსეთში, სადაც ის წავიდა 3 ნოემბერს 1810 წელს და დაენიშნოს მას პენსია 6 ათასი მანეთი საქართველოს ეკლესიის შემოსავლისაგან. (საბუთები კავკ. არქეოლ. კომ. VI ტ. 147 გვ.).

ტორმასოვის ასეთ მოხსენებისა და ობერპროკურორის თავ. გოლიცინის წინადადების გამო, იყო შედგენილი შემდეგი „უქვეშევრდომილესი მოხსენება უწ. სინოდისა“. 1811 წელს. 1783 წელს, ნათქვამია მოხსენებაში, როდესაც ირაკლი II, მეფემ ქართლისა და კახეთისა აღიარა უმთავრესი ძალა და მფარველობა რუსეთის საიმპერატორო ტახტისა, მაშინ, დადგენილ კავშირის ოქმში მე-VIII მუხლში, სხვათა შორის ნათქვამია, რომ საქართველოს ეკლესიის გამგეობაზე და დამოკიდებულებაზე, რომელიც უნდა ჰქონდეს მას რუსეთის სინოდთან, იქნება შედგენილი საკუთარი მუხლი“. შემდეგ ნათქვამია საქართველოში სამოქალაქო მართველობის შემოღებაზე და დასკვნის თანახმად ტორმასოვის აზრისა, სინოდის განჩინება: „იწოდოს მცხეთის მღვდელმთავარი სინოდის ეგზარხოსად მთელი საქართველოსა და იყოს იგი უწ. სინოდის უწყების ქვეშ.“ (საბუთები კავკ. არქ. კომ. VI ტ. 166 გვ.).

არც უწ. სინოდის „მოხსენებაში და არც დენ. ტორმასოვის წარდგინებაში არ არის კვალი ისეთ საეკლესიო კანონებისა, რომლებიც აღუკრძალავენ ერთ დამოუკიდებელ (ავტოკეფალურ) ეკლესიას დაემორჩილოს მეორეს, მისს მსგავსს, მაგრამ სინოდი და ტორმასოვი მსჯელობენ ისე, რომ საქართველო სამოქალაქო მხრივ დამორჩილებულია რუსეთს, მაშასადამე საეკლესიო მხრივაც უნდა დაემორჩილოს რუსეთის ეკლესიის სინოდს. ასეთი განკარგულება სინოდისა არღვევს ბევრ საზოგადო—საეკლესიო კანონებს, რომლებიც მტკიცეთ იცავენ ხელუხლებლობას. უფლებათა და ნებათა საეკლესიო ოლქებისა, პატრიარქებისა, ეპისკოპო-

სებისა და მღვდლებისა მათი სამრევლოებით. რომ დაწესება უცხო ქვეყნის სამოქალაქო უფლებისა არ ამართლებს შემოღებას ამ მხარეში უცხო ქვეყნის საეკლესიო მართველობისას, სიანს ყველასგან ცნობილის მე III მსოფლიო (ეფესოს) კრების მე XIII კანონისაგან შესახებ კიბრის ეკლესიისა, რომელიც წარმოადგენს ანალოგიას საქართველოს ეკლესიასთან მე XIX საუკ. და ჩვენ დღეებში, რაზედაც დაწვრილებით იქნება ქვევით ნათქვამი.

უქაზებში პავლე I-ლისა 1801 წლიდან და ალექსანდრე I-ლისა 12 სექტემბრის იმ წლიდანვე საქართველოში სამოქალაქო მმართველობის შემოღებაზე—ვერცერთ სიტყვას ვერ ვბოლოობთ საქართველოს ეკლესიის რუსეთის ეკლესიასთან შეერთებაზე ან დამორჩილებაზე წინააღმდეგ ამისა, მაგ., ალექსანდრე I მანიფესტში ნაუწყებია, რომ „თვითოველი (საქართველოში) დარჩება განსხვავებულებითა მდგრადობისა თვისისა, თავისუფლად აღმასარებელი თავის სარწმუნოებისა და თავის საკუთრებისა ხელ-უხლებლად“. მე 12 მუხლი რუს—ქართველთ 1783 წლ. შეკრულ პირობისა აწესებს, რომ ყოველგვარი გადაკეთება ამ პირობის მუხლებისა უნდა მოხდეს „ორივე მხრივ თანხმობის შემდეგ“. და ეს ამ შემთხვევაში არ დატულა. ამ უწმ. სინოდის უკანონო განკარგულებით დაირღვა არამც თუ მსოფლიო და ადგილობრივი კრებების კანონები, არამედ განჩინებანი ადგილობრივ ქართულ ეკლესიისა, აგრეთვე ქართული სამოქალაქო კანონებიცა, რომლებიც მოქმედებდნენ მაშინ საქართველოში. სენატის დადგენილების გამო, ირღვევა სახელდობრ სჯულის—დება მეფე ვახტანგ VI, რომელიც შეიცავს მთელს განყოფილებას ქათალიკოსების კანონებისას, რომლებიც დაწვრილებით საზღვრავენ მდგრადობას, უფლებას და უპირატესობას საქართველოს ეკლესიისა და სამღვდლოებისას. დამორჩილება ან შეერთება საქართველოს ავტოკეფალურ ეკლესიის ოლქისა არ შეიძლება მომხდარიყო რუსეთის ეკლესიის განკარგულების გამო, გარნა უსათუოდ საჭირო იყო ამისთვის საკრებულო დადგენილება მთელი საქართველოს (ივერიის)

ეკლესიისა და ხალხისა, ე. ი. უმაღლესი სამღვდლოებისა, კრებულისა და მრევლისა და თანხმობა მსოფლიო ეკლესიისა, რომლის წევრადაც ითვლება ივერიის ეკლესია მე IV საუკუნიდგან.

სამწუხაროა, რომ უწმ. სინოდი თავის „მოხსენებაში“ უმაღლეს სახელზე სრულიად არ იხსენიებს ამ შეურყეველსაეკლესიო და სამოქალაქო კანონიურ საფუძვლებს, რომლებიც უკრძალავენ ერთ დამოუკიდებელ ეკლესიას და მეტადრე უძველესს დანაშაულებას მგორე ეკლესიას. ასე, რომ აღექსანდრე კურთხეულს, მეტათ გამსჭვალულს სიმართლით და სჯულიერებით ერგო წილათ ხელი შეეხო, წინააღმდეგ საეკლესიო კანონებისა საქართველოს დამოუკიდებელ ეკლესიისათვის, რომელიც ამის შემდეგ ჩავარდა იმ გახრწნილ მღვდლმარებაში, რომელსაც ეხლა ჩვენ ყველა ვხედავთ.

თვით სიტყვები „უნდა დაინიშნოს სინოდის ეგზარხოსად მკოდნესაეკლესიო წესებისა, რომლებიც სრულდება რუსეთში“—იმ განზრახვით, რომ მიიღონ იგინი საქართველოს ეკლესიის წესებში აგრეთვე უკანონოა, რადგანაც ეწინააღმდეგება საეკლესიო კანონებს. (VI კან. ნიკეას კრებისა „უნდა დაცულ იქმნეს ძველნი ჩვეულებანი“). რა სახით შეეძლო ქართულ ეკლესიას, დაარსებულს მე IV საუკუნეში, საუკუნოების განმავლობაში თავის ადგილობრით კრებებზე კანონებისა, ჩვეულებისა და გარდამოცემათა დამდგენელს, მსოფლიო და ადგილობრივ კრებებში მონაწილეობის მიმდებელს, მათთან ერთად ყველა მართლ-მადიდებელ ეკლესიებისათვის სავალდებულო კანონებისა—დამწესებელს, ასეთ ეკლესიას, ყოფილს საუკუნოების განმავლობაში თავისებურ ტერიტორიალურ (გეოგრაფიულ), ეტნოგრაფიულ და ისტორიულ ბირობებში, 1811 წელს შეფთვისებია ერთბაშით წესები ეკლესიისა, დამყარებულისა მე XI საუკუნე, შემდეგ ეკლესიების განყოფისა?—ეს შერევა ნაცნობისა და უცნობისა, თავისა და სხვისა, ძველისა და ახლისა გახდა მიხეზად იმ შერყევისა და ღელვისა ერის გრძნობაში, რომლის შედეგსაც ეხლა

იცდის საქართველოს ეკლესია და მისი სამწყსო. ასე რომ აზრი საქართველოს ეკლესიის რუსეთის ეკლესიის მსგავსათ მოწყობისა არის უკანონო არა შესაწყნარებელი. რომ არ ვიყოთ მხოლოდ სიტყვის მთქმენი, მოვიყვანოთ რამოდენიმე ფაქტი საზოგადო საეკლესიო კანონების და საქართველოს საეკლესიო წესრიგის დარღვევისა, და რუსეთის ეკლესიის წესების საქართველოს ეკლესიის მართვლობაში შემოღებისა:

1) გაუქმება ძველი ივერიის საქათალიკოსოსი, როგორც დამოუკიდებელ საეკლესიო ოლქისა და მსოფლიო ეკლესიის მწვერისა, ხარისხის ჩამორთმევა და ძალ-დატანებით გაგზავნა რუსეთში, თვინიერ კრების დადგენილებისა, გამოკითხვისა და გამოძიებისა, სიკვდილმადის ქათალიკოსად აღმორჩეულ ანტონი II, მეფის შეილისა და „კაცის იშვიათის თვისებისა და ქცევისა, ყველასაგან პატივცემულისა“ დაბადებიდან 46 წლისა, რუსეთში კიდევ 19 წლის გადადგომაში გამტარებულისა—მოქმედება, დამარღვეველი ბევრი კერძო და საერთო საეკლესიო დადგენილებისა. (V და XVII კან. სარდიკ. კრებ., IV კან. ანტიოქ. კრებ.)

2) ეკსპრობრიაცია ანუ საეკლესიო მამულების ჩამორთმევა (გარდა მამულებისა, საქართველოს მეფეთა და დიდებულთაგან ათონს, იერუსალიმს, სინას და სხვ. მინიკებულებისა), რაც მკაცრათ არი აღკრძალული მსოფლიო საეკლესიო და საქართველოს საეკლესიო—სამოქალაქო კანონებისაგან. (24—25 კან. ანტიოქ. კრებ.)

3) გაუქმება საქართველოს ეკლესიის ადგილობრით კრებათა მთელ მე XIX საუკუნის განმავლობაში წინააღმდეგ კანონებისა: 37 მოციქ. კრებ. 5 კან. ნიკეას კრებ., 20 კან. ანტიოქ. კრებ. 17 (27), 73 (84), 76 (87), 95 (106) კართავ. კრებ., 8 კან. ტრულ. კრებ. 6 კან. ნიკეას I კრებ. და 40 ლაოდოკ. კრებ., ეს კანონები აწესებენ კრებების მოწვევას და მათზე ებისკოპოსების დასწრებას.

4) დღესასწაულობა რუსეთის ეკლესიის წმინდათა დღეებისა თვინიერ საქართველოს

ეკლესიის კრების დადგენილებისა და არა დღესასწაულობა ზოგიერთ საქართველოს წმიდათა დღეებისა, უმეტეს პატივცემულ ხატთა, (რაზედაც იყო ლაპარაკი მე II განყოფილებაში) და ტაძართა: მაგალ., 1905 წელს შემოდგომაზე, მე განგებ დავრჩი თფილისში, რომ ოქტომბერის 1-ს დავსწრებოდი მცხეთის სობოროს ტაძრის დღესასწაულზე, ამ ქრისტიანობის აკენისას საქართველოში, ადგილისა მირონ—მდინარე სვეტიცისა ცხოველის უფლის კვართისა, მაგრამ იქ, ჩემდა ვასაოცრად, ეპისკოპოსის წირვა არ ყოფილა (მე მიიხრეს, რომ 1906 წელშიდაც არ იყოფო), სამი ეპისკოპოსი და მათ რიცხვში ეგზარხოსიც იყვნენ მაშინ თფილისში... მე დარწმუნებული ვარ, რომ, თუკი ეგზარხოსს ნება დაერთო ქართველი ეპისკოპოსები დიდის სიხარულით წავიდოდნენ საწირავათ მცხეთაში, რომელიც მდებარეობს თფილისიდან ოც ვერსზე, სადაც შეიძლება მოგზაურობა რკინის გზით შეუწუხებლად, როგორც პეტერბურგიდან პეტერგოფში, ან ცარსკოე სელოში; ძველათ-კი საქართველოს ქათალიკოსები მოგზაურობდნენ მცხეთაში, დღესასწაულის წინა დღეს დიდის ამალით, ფსალმუნების გალობით, იქ იყრიდნენ თავს სალოცავად მოსულნი ყოველ საქართველოს კუთხიდან; ეს იყო არა მარტო საეკლესიო დღესასწაული „სვეტი ცხოველობა“, არამედ საყოველ-ხალხო დღესასწაული. უბრალო ხალხს ჯერ არ შეუძლია თაყვანი სცეს ღმერთს მხოლოდ „სულითა და ქეშმარიტებითა,“ იმისათვის საჭიროა თაყვანი სცეს უფალსა იერუსალიმში ან ხარაზიმში. ქართველი ხალხისათვის მცხეთის საკრებულო ტაძარი და მცხეთა არის იერუსალიმიც და სოლომონის ტაძარიც. „დაიცავით ძველნი ჩვეულებანი“—ეს ჩვეულება საჭიროა დარჩეს სარწმუნოების გასაძლიერებლად. ასეთი უყურადღებობა ხალხის პირველ ტაძრისადმი, ამდაბლებს რა მას ხალხის თვალში, ასუსტებს მათში სარწმუნოებასაც და არ უმატებს, რასაკვირველია, პატივისცემას ეკლესიის წარმომადგენლებისადმი. ბომბების შიში მიზეზი არ უნდა იყოს, —სარწმუნოება განამტკიცეს და დაიცვეს საქართველოში ქრისტიანთა წამებულობა.

5) არცოდნა საქართველოს ეგზარხოსებისაგან თავის სამწყსოს ენისა ჰხდის მათთვის შეუძლებლად აღასრულონ ხალხისთვის გაუგებარ ენაზე, თვინიერ მთარგმნელისა, მათი ფრიადი მოვალეობანი, როგორც არიან: მანწავლებლობა, მოძღვრობა, მღვდელ-მოქმედება და მართველობაც-კი. რუსეთმა, რომელიც 700 წელიწადი მიიღებდა ხოლმე გამოგზავნილ მღვდელ მთავრებს კონსტანტინეპოლიდან, გამოსცადა, თუ რა შეუფერებელი იყო ეკლესიის მართველად უცხო ტომის და უცხო ენის მკოდნე მღვდელ-მთავარი. სიტყვიერი სამწყსო მისდევს იმ მწყემსს, რომლის ენაც ეყურება.

6) თფილისის სასულიერო სემინარიაში, დაარსებულს 1817 წელში, და სასულიერო სასწავლებლებში საქართველოს საეგზარხოსისა, რომლებიც ინახებიან ადგილობით საშვალეობით და აქვთ მიზნათ მომზადება მწყემსთა საქართველოს ეკლესიისათვის, ყველა საგნებს, დაწესებულ პროგრამით, ასწავლიან რუსულ ენაზე, როგორც რუსულ სემინარიებში და სხვა სასწავლებლებში.

7) ეგზარხოსების განკარგულება, რომ მეტრიკის წიგნები იწერებოდნენ მღვდლებისაგან რუსულ ენაზე, როდესაც საეგზარხოსოში არის, ოფიციალური სტატისტიკით, ასობით მღვდლები, რომელნიც არ ყოფილან სასულიერო სასწავლებლებში, მაშასადამე არა მკოდნენი რუსული ენისა, —არის ურგებ და მძიმე ტვირთად.

8) მეორე განკარგულება შესახებ „ვესტნიკ გრუზინსკა-გო ეგზარხატა“-ს გამოცემისა მარტო ერთ რუსულ ენაზე, (როგორც იყო ეს აქნობამდის)—სრულებით გაუგებარია, რადგანაც მასში იბეჭდებიან ოფიციალური განკარგულებანი ეგზარხოსისა, სავალდებულონი მთელი სამღვდლოებისათვის, რომლის უმეტესობამაც სრულებით არ იცის რუსული ენა.

(შემდეგი იქნება).

კვირილა — კვირამღე.

უწმ. სინოდის განკარგულებით ყ-დ სამ-
ღვდელო დავითი დანიშნულია ეგზარხოსის
პარველ ქორ-ეპისკოპოსათ, ხოლო სემინარიის
რექტორი პიმენი ბაქოს ეპისკოპოსათ. სემინა-
რიის რექტორის ადგილზე ასახელებენ არქი-
მანდრიტ ამტონის (ალექსი გიორგაძეს), ხო-
ლო ალავერდის ეპისკოპოსად არქ. პიროსს.

ოთხ თებერვალს დანიშნული იმერეთის
ეპარქიის სამღვდელოების კრება დაიშალა,
რადგან უგზოობის გამო, რწმუნებულები ვერ
შეიკრიბენ. ამბობენ კრება დიდ მარხვის მესამე
კვირაში მოხდება.

სინამდვილე სახარებისა.

(გლადკოვიძვან).

(გაგზმელება).

ეს ყოველი დაიწერა, რათა გრწმენეს,
რამეთუ იესო არს ქრისტე, ძე
ღვთისა (ი. XX, 31).

ტერტულიანე დაიბადა კართაგენში 145
წ. ქ. შ. და გადიცვალა, როგორც ფიქრო-
ბენ, 220 წ. მიიღო თუ არა, ქრისტიანობა
იგი შეიქნა გულმოდგინე დამცველი დევნილე-
ბისა. მის ნაწერებიდან განსაკუთრებით ყუ-
რადღებას იქცევს მისი შესანიშნავი **აპოლოლია.**,
ანუ დაცვა ქრისტიანებისა წარმათთა წინააღ-
მდეგ, დაწერილი რომელი მართებლობისათ-
ვის. ამას გარდა ჩვენამდის მოაღწია ბევრმა
მისმა ნაწერებმა, მათში ბევრია მწვალებლო-
ბათა წინააღმდეგ. ამ ნაწერებში ტერტულიანეს
ემჩნევა ოთხივე სახარების ღრმა ცოდნა მას
მოჰყავს მრავალი სიტყვა-სიტყვითი ამოწერი-
ლობა მათგან; ეს კი გვაიძულებს ჩვენ ვიფი-
ქროთ, რომ ოთხი თავი სახარება შეადგენდა
მის სამაგიდე წიგნს.

ორიგენი. დაიბადა 186 წ. დაბადებითვე
ქრისტიანმა, მან ადრე, ბავშობიდანვე, დაიწყო
სამღეთო წერილის შესწავლა თავის მამის ხელ-
მძღვანელობით, შემდეგ შევიდა ალექსანდრიის
შკოლაში და შეიქნა მოწაფე შკოლის უფრო-
სის, კლემენტოს ალექსანდრიელისა; როცა
კლემენტოსი იძულებული შეიქმნა დაეტოვა
ალექსანდრია; ორიგენი მისი მოადგილე
შეიქნა.

ორიგენმა ბევრი სწერა. მის ნაწერთა შო-
რის ჩვენი მიზნისთვის შესანიშნავია: „დასა-
წყისები“ (ο ἡγασαχς), „თარგმანი იოანეს
სახარებისა“, „თარგმანი მათეს სახარებისა“ და
პასუხი ცელსს“.

თხზულება „დასაწყისები“ წარმოადგენს
სისტემატიურ მოთხრობას ქრისტიანულ სარწ-
მუნოებაზედ და შეიცავს ბევრს სიტყვა-სიტყვითი
ადგილებს ოთხივე სახარებიდან.

„თარგმანები იოანეს და მათეს სახარებისა“,
როგორც თვით სახელწოდება გვიჩვენებს, მო-
წმობენ მას, რომ ეს სახარებები ორიგენის
ღროს და ადრეც საზოგადოთ ცნობილი და
გავრცელებული წმ. წიგნები იყვნენ, რომელ-
თა სინამდვილეში არავინ იქნეულა.

„მათეს სახარების თარგმანში“ ორიგენი
ამბობს: მე ვიცი რომ პირველი სახარება და-
წერილია მათესაგან, რომელიც ოდესღაც მეზ-
ვერე იყო და შემდეგ შეიქნა მოციქული იესო
ქრისტესი, და რომ მან დასწერა იგი ებრაულ
ენაზე იუდიანთაგან მოქცეულ ქრისტიანთა-
თვის. მეორე სახარება მარკოსისა, რომელმაც
დასწერა იგი პეტრეს მოთხრობიდან. შემდეგ
მესამე სახარება ლუკასი, მოწონებული პავ-
ლესაგან და დაწერილი წარმართთაგან მოქ-
ცულთათვის. უკანასკნელი სახარება კი იო-
ნასაგან“ (ეგსევი. საეკ. ისტ. VI 25).

მესამე რიგის მწერლები: მწვალებლები
ვასილიდი, კარპოკრეტი, ვალენტინი, პტო-
ლომე, გერაკლიონი და მარკიონი, და წარ-
მართა ცელსი.

ვასილიდი სცხოვრობდა ალექსანდრიაში
და ცნობილი შეიქნა 125 წ. მან შეადგინა
24 წიგნი სახარების განმარტებისა; რომ ეს

განმარტება იყო განმარტება ჩვენი სახარებისა, ეს დასკვნა ტიშენდორფის აზრით შეგვიძლია გამოვიყვანოთ აგრიზა კასტორის სიტყვებიდან, რომელიც მოჰყავს ევსევს, რადგან იგი — ამტკიცებს, რომ ვასილიდი მთელ სახარების კრებულს უყურებდა, როგორც ერთ მრთელს. ეს მოსაზრება მტკიცდება იპპოლიტეს მოწმობით, რომ ვასილიდს პირდაპირ მოჰყავს მუხლები იოანესა და ლუკას სახარებიდან, ხოლო განმარტებას აძლევს თავის სისტემის მიხედვით. იგივე უჩვენებს მათეს მოთხრობას შესახებ იმ ვარსკვლავისა, რომელიც გამოუჩნდა მოგვებს.

კარპოკრატი, თანამედროვე ვასილიდისა. როცა მის მოძღვრებას გადმოქცევს და, სხვათა შორის, ეხება მის რწმენას სულის ერთი არსებიდან მეორეში გადასვლაზე, წმ. ირინეოსი ამბობს, რომ იგი (კარპოკრატი) და მისი თანამოაზრენი ეფუძნებოდნენ იესო ქრისტეს სიტყვებზე, რომლებიც მოყვანილია მათეს (V, 25 და 26) და ლუკას (XII, 58): „ოდეს მიხვალ მოსაჯელისა შენისათანა მთავრისა წინაშე, გზასა ზედა მიეც საქმარი განთავისუფლებად მისგან, ნუ უკვე მიგიყვანოს შენ მსაჯულისა, და მსაჯულმან მიგიყვანოს შენ მეხარკისა და მეხარკემან მიგცეს შენ საპკრობილად. ქეშმარიტად გეტყვი შენ: ვერ გამოხვიდე მიერ, უკეთუ არა მისცე უკანასკნელი კოდრატი“.

ვალენტინი, მწვალებელი, გადიცვალა 160 წ. ქ. შ. იგი თავის მწვალებლობის დასამტკიცებლად ხმარობდა განსაკუთრებით იოანეს სახარებას. დამოკიდებულება ვალენტინის მოძღვრებისა და იოანეს სახარებისა ტერმინოლოგიის მხრით ისეთია, რომ თუ არ მივიღებთ, რომ ვალენტინი სარგებლობდა იოანეს სახარებით, უნდა მივიღოთ წინააღმდეგი, რომ იოანეს სახარების დამწერი ახლო ვაცნობილი იყო ვალენტინის წერილებთან, ამბობს ტიშენდორფი. საზოგადოთ არ შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ მეტი დამაჯერებელი საბუთები, სახარებების ვაფლენისა მეორე საუკუნის პირველ წლებში, როგორც არის ეს უცნაური სიმშუალება, რომლითაც ვალენტინი და მისი

შკოლა სკდილობდნენ დაეფუძნებიათ თავის ფანტასტიური სისტემა სახარების მარტივ სიტყვებზე (ტიშენდ. „როდის დაიწერენ სახარ“).

პტოლომე იყო ვალენტინის ერთი მოწაფეთაგანი; მან დასწერა ეპისტოლე „ფლორის“ მიმართ, რომელიც სავსებით შენახულია. ამ ეპისტოლეში ზოგიერთ მათეს სახარების ადგილებთან, მოყვანილია, ერთი ადგილი იოანეს სახარების (ტიშენდორფი).

გერაკლიონმა, ვალენტინის თანამედროვემ, დასწერა ვრცელი განმარტება იოანეს სახარებისა; ორიგენის ნაწერებში შენახულია ბევრი ადგილები ამ განმარტებიდან, რომლებსგანაც სჩანს, რომ გერაკლიონი სკდილობდა თავის მოძღვრება დაემყარებია იოანეს სახარებაზე.

(შემდეგი იქნება).

„არაკაც-კლა“.

აქიზის დღიურიდან.

(რუსულიდან გადმოკლებული).

18 ივნისი.

დღეს ისეთი თავზარ დამტემა წუთები გამოვიარე, რომ გადავეყარე კერ მოკახერსებ ამთ აღწერას... დმერთო ჩემო, ნუ თუ ეს ჩემი ოცნება არ არის, ნუ თუ ეს უმსგავსი, უთავბოლო სიზმარია არ არის, არამედ სინამდვილე?...

მე და კოწია ვიყავით საფაროკებისს სსწაფუხულო აჯარაკში. იქ ბეკური სსაღვასდობა შეიკრება, ძალიან მხიარულება იყო, და ჩემი კაჟი, რომელიც პირველად გამოვიდა სსწოგადობაში თავისი ინჟინრის ფორმით, ძლიერ საინტერესო იყო და უფრო შეუბოვრად, ვინემ სსგა დროს, ან ანაღებდა შევეარებულ თვალებს კარანკას. ისიც სსკებზე უფრო აღერსით მას უღიმებდა, თუქტა, როტორც უოველთკის, მომხიბლველი აღერსით ექ-

ცოდა ყველა სიტუაციას. სადილის შემდგომის-
 ნი ყველა „კოკეტას“ თამაშობდნენ, ჩვენ, ნატა-
 ლია ალექსანდრეს ასული და ანატოლი ანდროის
 ძე კი მოედნის მასობრივად ვიყავით და სიამო-
 ნებით უცქერდით ჩვენ შვილებს. არავის ჩვენგანს
 ხმა-მაღლა არ წარმოუთქვამს თავისი განზრახული
 აზრები, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, რომ ორი-
 გე ისინი, ატრუთე, როგორც მე, ვთვალთვლით
 იმ მასობრივ დროზე, როცა ჩემი კაწია და მათი
 უარინგა ჟვარს გადაიწერენ.

— კარგ ტუნებსზე ვიყავით.
 და აი იქ კი მოხდა „ეს“.
 მასშინძლები ცოტა ხანს ისხდნენ ჩემთან და
 მერმე განკარგულების მოსახდენად წავიდნენ, რომ
 ჩაი მოემზადებოდათ, რადგან ისინი უოკელთების
 დღისურს სუბმდენ ჩაის, მე კი მარტო დავჩნდი. იმ
 დროს ვარინგა ჩემ გვერდით სუბმე ჩამოვიდა, ცო-
 ტა ხანს რაღაც საამო ჭორები მომიყვას, მერმე
 კი უცნაურად მიიღო გაჯვარებული სხე და გამო-
 მიშვიანა მე თავისი მარცხენა ხელი:

— ეგებანი მინაილის ძეგ! მამა-შვილობას
 გაშინჯე, ეს რა წინწყლები მაჭეს იდაყვის ახლავს.
 რაღაც უსამოვნოა! და მამინეკ სიცილით დაუშა-
 ტა:—ხედავთ, როგორი მოუსვენრობაა ექიმად
 უფთა: ყველანი გაწუხებენ.

— ენახოთ, რა წინწყლები გაჭეს მანდ!—
 ხუმრობათ უთხარი მე და ეკვიკეთე სათვალეები,
 უთუოდ კოლკებმა გაებინეს...

ამ სიტუებთან ერთად მე მოკვიდე ხელი მის
 სათუთ წვრილ ხელს, რომელიც იდაყვიმდამ შიშვე-
 ლი იყო და დაგათვალეურე მისი შემწვრებული
 წინწყლები. იდაყვის მოსახარს ცოტა ჭკემოთ
 თუთრ ატლასის მსგავს განზე მოსხანდა ორიამო-
 ბურილი ცოტად წამოსიკებული წინწყალი ორ-ფე-
 როკანი მოღურე—მოკარდაისფრო. ღიმილი უცებ
 შევსწყიტიე. რადგამ გულზე მიგბინა და მუხლები
 ამოკანკაღდა. „შეუძლებელია რა სისულელია!“
 — გულში დაუწვე ჩემ თავს ღანძლეა იმ სიშინელ
 შეტუობისათვის, რომელიც მე წარმომიდგა.

მაგრამ გამოკვლევა განკარგე, მე დაეჭვი მე
 თითი წინწყლებს შუა, მერმე თითი ავიდე: ხელზე
 დიდხანს დარჩა კვალი, თითის დანატარები. მაშინ
 მე ვარინგას მარცხენა ხელს მიკატოლე მისი მარ-
 ჟვენა ხელი: ტიკიანი ხელი შესამჩნევად უფრო

თუთრა იყო მრთულ ხელზე. მე ხელა უჩხელიტი
 ოქროს კარანდაშით, რომელიც საათზე შეკიდა და
 კვითხე ვარინგას:

— გეტ ინა?
 ჩემი ხმა სულ სხვანაირი იყო, ჩახამებუ-
 ლი, თითქო სხვისი ხმა იყო. ოჰ! რა ბედნიერი
 ვიქმნებოდი, რომ ეთქვა: მეტკინაო! მაგ-
 რამ მან ჩემი მდგომარეობის შეუმჩნეველად სიცილ-
 ხარხარით მიშასუსხა:

— არა, არა! სრულიადგ ვერ ვგრძნობ
 ტიკიელს! და თქვენ კი რაღაც ძლიერ უფრადლე-
 ბას აქტეკთ, რაღაც ტრაგიკული სახე მიიღეთ!
 ჰო და რა ნახეთ ჩემში, ბატონო ექიმო, აა?

მოკვირებე რა ყოველივე ძალ-ღონე, მე დამ-
 შეიღებოთ უშასუსხე:

— უბრალო რამ არი, უბრალო მწუწკებია...
 მე თქვენ გამოვიწერ წამადს... და თუ გინდათ
 წავიდეთ მწუწკების უფრო მტოლენე კანის ავად-
 მყოფობის ექიმთან. გასათსოკარი ქალები უნდა
 ზრუნავდენ თავიანთ განზე?

— ჰო?—დაკვირებით წარმოთქვა მან.—
 მაშ, კარგა, წამიყვანეთ მე მასთან. ახ! ახლა ჩემი
 რიგია თამაშობის!

ამ სიტუებთან ერთად ის წამოფრინდა სკამი-
 დგან და გაიქცა სათამაშოთ.

მე კი წამოვდექი, თითქო ბურუსში განხე-
 უელი, ისე ცუდად ვარჩევიდი გზას, და გაქსწიე
 შუაგულ ბაღისკენ.

შიშის ზარი და სასოწარკვეთილება გულს
 მიწინაწინადენ. არ მახსოვს, როგორ დავჩნდი უკა-
 ნისენელ მატარებლის წამოსკლამდი და როგორ
 დაკბრუნდი კაწიასთან შინ. მას ახლა ძინავს,
 ჩემ გაუს მაგრათ, მშვიდათ ძინავს, და თუ რომ
 მან იცოდა, ის მაშინ მორთავდა ტირილ—გო-
 დებას, ხელებს დაიმტკრეკდა, თავს კედელს ახ-
 ლიდა, და უცნურ სასოწარკვეთილებაში, შეიძლება,
 ის ვიდევად აუად გამხდარიყო იმ ფიქრით, რა-
 მელიც მე ახლო ძილს მიფრთხობს და სწოკს,
 სწოკს ჩემ გულს დამაღონებელი მწუნარება.

გჰ, არა, მე ვბოდაე, ეს შეუძლებელია! უე-
 ცრად... ვარინგას... კეთროვნება შეურია... საში-
 შარია კიდევ ამ სიტუების წარმოთქმა... რა უთავ-
 ბოლო ფიქრებია: როგორ შეიძლება იმ „დაბადე-
 ბას“ ღეთის რისხვას, ამ ინდოეთის დელე-ღრუ-

ების საშინელებას გაჩენილიყო ჯანმრთელი და კულტურულ ოჯახის ქალიშვილის სხეულში, ჰეტერობურგის მახლობლად, კეთილ განწყობილ წარჩინებულ კუთხეში, მეორე საუკუნეში? საიდან გამოვიდოდა მე ეს? სრულებით შემდგარი ვარ მე. მე სომ განსაკუთრებით კანის ავადყოფობის ეჭვში არ ვარ. რაც უნდა იყოს, ეს შეიძლება, უკვე შეძთხვევაში სერიოზული არაფერია. გასინჯოს ის 3—4. მაგრამ სომ უეჭვად ნაშენია... და შან-შან წინ ზაფხულში ისინი ცხოვრებდნენ ამაზრკის მახლობლად, სადაც ბეგრნი არიან ის უბედურები (კეთროვანანები). და ის სულ სოფლის ბავშვებთან ცელქობდა... ახ, მე ვგონებ, ჭკუაზე შევიშალა...

უფალო, შეგვიბრალე! ისე ინებე, რომ ის არ იყოს! უეჭვად, მხოლოდ ნუ იქმნება ეს თავზარ დამცემი სენი! უძჯობესია, მე მოკვდე, ვინემ ვიხილა ის, რაც აუცილებლად ადრე მოხდება...

22 ივნისი.

არა, მე არ შევძლებარ. ტყუილი ვი არ მიწვლავა გულს ეს უძლეული წინასწარი გრძობა უბედურებისა, რომლის გამო მე ვერ ვისვენებდი. დღეს მე მუადა ვარინკა 3—სთან, და მან, როგორც მე, დაამშვიდა რა ის, სრულიად გადაწყვეტილი მიიხრა მე, რომ მას კეთროვნება შეეცდებოდა.

— კიდევ თვენახევარი—ორი თვე მას, რასაკვირველია, შეუძლია იცხოვროს შინ,—დაუმატა მან.

— თქვენ თან-და-თან მოამზადეთ მისი მშობლები... და მერმე...

მან სიტყვა არ დაასრულა და დაიწყო საწერ სტოლზე რაღაც ქალღვლების ჩხრევა. ან კი რაღაც უნდა ეთქვა მეტი?

მაშ ასე, მე უნდა მოვამზადო მისი მშობლები... და მერმე...

მან სიტყვა არ დაასრულა და დაიწყო საწერ სტოლზე რაღაც ქალღვლების ჩხრევა. ან კი რაღაც უნდა ეთქვა მეტი?

მაშ ასე, მე უნდა მოვამზადო მისი მშობლები... მაგრამ განა შემიძლია მე ამის ქმნა? უძჯობესია მოკვდა ის. სრულებით ეს უფრო გულ-

კეთილობა და საადგილო იქმნებოდა. როგორ უნდა მოვიტყუო ასე მე? საჭიროა მოქმედება, არ შეიძლება ამისი ეგრე მიურუება. ოჰ, თუ რომ ვარინკა დღეს ან ხვალ რამე მოულოდნელი შემთხვევით მოკვდებოდა! რა ბედნიერება იქმნებოდა ეს! ვას შეეძლო ეთქვა ჩემთვის ერთი კვირის წინეთ, რომ მე უდაღეს ბედნიერებად ჩავთვლიდი და ვისურვებდი სიკვდილს ამ ძვირფას ქალისა, რომელსაც მე ურჭეროდი ისე, როგორც ჩემ შეილის?...
მაგრამ არა, ის არ მოკვდება. მან უნდა უარყუოს ცხოვრება და ბედნიერება, კოწია და ნათესაობა და მთელი ჭკუენიერება—და საუკუნოდ უნდა ჩაიკეტოს კეთროვანთათვის გაკეთებულ ხსელში. სოფლო იქ, დანახაკს რა ჭკუენიერებაზე უსაშიშრეს ავადყოფობის თან-და-თან გაძლიერებას, ის წინდაწინვე აზრით განიგდის იმ სატანჯველს, რომელიც მას მოელის, და მერმე კი ნამდვილად გამოივლის მას. უკვე-დღე უნდა უფურხს მან საშინელის თანდათანობით თავის სხეულის გახრწხას... მერმე როგორ დაიწყებს ცვენას თითების სახსარო სახსარზე... მერმე შირის სახიდგან და მკერდიდან ჩამოვლებს განი ისე, როგორც ბოთლზე მიწებებული ქალღვდი სისკელისიგან, გამოუხნდება დამშალი და აფრთხლებული ხორცი... მერმე ის დაბრმავდება და დაურუდება და ეტება უძქოად, როგორც ბელტი, ვერ გაიგონებს ვერც ერთ ხმას, ვერ დაინახავს ვერც ერთ სინათლის სხივს, მხოლოდ სულით და დანაწიენ სხეულის ხაწილებით აუტანელ ტანჯვაში უნდა დალიოს დღეები თვისნი. მაგრამ უოვლად უიმედოთ გაივლის მრავალი წელი, და ერთად ერთი ნუტეში მისთვის იქმნება ფიქრი სიკვდილიზე...

და ეგეთი ბედი მოელის ვარინკას, ამ ხსელგანდა მომხიბლავ არსებას, რომელიც ეგრე გრძობობიერად გალობს და მე უკვე ხუთი წელიწადი შეეჩვიე მის მოსმენას და რომელზედაც ჩემი კოწია ფიქრობს, შეირთოს ცოლად...

არა, ეს არ იქმნება, მე ამას არ ვიქ!

დაღ, ამ სატანჯველამდი მე ვარინკას არ მიუშვებ. უძჯობესია, მე მოვწამლავ ვარინკას და ვიტყვი, რომ ის ეითომ გარდაიცვალა გულის სიგანით...

და ეგეთი ბედი მოელის ვარინკას, ამ ხსელგანდა მომხიბლავ არსებას, რომელიც ეგრე გრძობობიერად გალობს და მე უკვე ხუთი წელიწადი შეეჩვიე მის მოსმენას და რომელზედაც ჩემი კოწია ფიქრობს, შეირთოს ცოლად...

არა, ეს არ იქმნება, მე ამას არ ვიქ!

დაღ, ამ სატანჯველამდი მე ვარინკას არ მიუშვებ. უძჯობესია, მე მოვწამლავ ვარინკას და ვიტყვი, რომ ის ეითომ გარდაიცვალა გულის სიგანით...

და ეგეთი ბედი მოელის ვარინკას, ამ ხსელგანდა მომხიბლავ არსებას, რომელიც ეგრე გრძობობიერად გალობს და მე უკვე ხუთი წელიწადი შეეჩვიე მის მოსმენას და რომელზედაც ჩემი კოწია ფიქრობს, შეირთოს ცოლად...

არა, ეს არ იქმნება, მე ამას არ ვიქ!

დაღ, ამ სატანჯველამდი მე ვარინკას არ მიუშვებ. უძჯობესია, მე მოვწამლავ ვარინკას და ვიტყვი, რომ ის ეითომ გარდაიცვალა გულის სიგანით...

და ეგეთი ბედი მოელის ვარინკას, ამ ხსელგანდა მომხიბლავ არსებას, რომელიც ეგრე გრძობობიერად გალობს და მე უკვე ხუთი წელიწადი შეეჩვიე მის მოსმენას და რომელზედაც ჩემი კოწია ფიქრობს, შეირთოს ცოლად...

არა, ეს არ იქმნება, მე ამას არ ვიქ!

დაღ, ამ სატანჯველამდი მე ვარინკას არ მიუშვებ. უძჯობესია, მე მოვწამლავ ვარინკას და ვიტყვი, რომ ის ეითომ გარდაიცვალა გულის სიგანით...

და ეგეთი ბედი მოელის ვარინკას, ამ ხსელგანდა მომხიბლავ არსებას, რომელიც ეგრე გრძობობიერად გალობს და მე უკვე ხუთი წელიწადი შეეჩვიე მის მოსმენას და რომელზედაც ჩემი კოწია ფიქრობს, შეირთოს ცოლად...

რა უფოთ, ეს ხომ მოსდება, მარტო მახუ-
რებულუბო კი არ გვდებიან უგრძად, და ვერცინ
ვერსაფერს ვერ მიხვდება. დრო კიდევ საკმაოა,
რომ ეს კარგად მოვიფიქრო და მოგაწყო, ისე,
რომ ეს საქმე გამომვიდეს სიმართლის მსგავსად.
ის დაწვება დასაძინებლად მხიარული, მოსვენე-
ბული—და მეტათ უკვე ვერ გაიღვიძებს...

ხალა მშობლები... მშობლები მომეტეუ-
ლად შეწუხდებიან, მაგრამ მერმე თანდათან გაი-
ოგლოვენ და დამშობდებიან, სერგოთი ინუგე-
შებენ, მერმე მისი ცოლით, შვილიშვილებით.
დაიად, რასაკვირველია, გამოიმკლოვენ, ამატომ
რომ ქალიშვილით ერთად ეველაფერს ხომ არ
კარგავენ ქვეყანას, და ეს ფრიად საუბედურა
შემთხვევა მათ არ მოკლავს, და თუ ეს შემთხვევა
მომავდინებულა არ არის, ამ შემთხვევისა გამო
მიღებულია ჭკალაბა თავის დროზე მოურჩებათ,
და უკვე შემთხვევაში ეს მწუხარება ხუმრობა
აქმნება შედარებით ამ მწუხარებასთან, რომელ-
საც ისინი გამოცდინ მრავალი წლის განმავლ-
ბაში, სანამ მათა ქალი მოკვდებოდეს ხელი, აუ-
წერელ—გაუხარებულად სიკვდილით, მათგან მო-
შორებით სულად იქ, აურთლებულ რძოში, საი-
დანაც ქვეყნად არავინ არ მობრუნებულა, და ისინი
მუდამ იმის ფიქრში აქნებოდენ თუ, რა უბე-
დურ მდგომარებაშია მათა ქალი და რას გრძობს
ის, და, უთუოდ მთელ თავიანთ სიცოცხლეში
თავის თავს უსაყვადურებდნენ უუურადღებობისა
თავის.

მისი სიკვდილით კოწიან ძლიერ შეწუხდე-
ბა, მაგრამ ბოლოს ისიც დამშვიდდება. ან კი რა
სიცოცხლე აქმნებოდა მისთვის, როცა ის წარ-
მოადგენდა, რომ მისი საუფარელი არსება, საუფა-
რელი სიცოცხლე ცოცხალია—მაგრამ ისე მოქცე-
ული, როგორც ლეში; ფიქრობს მასზე—და ვე-
რასოდეს მას ვერ ნახავს! მარტო ერთი წარმოდ-
გენს ამ საშინელი წყლულებისა, რომელიც მის
შირისახეს დაფარავს, მთელ სიცოცხლეს მო-
უწამლავდა კოწიას.

არა, უმჯობესია, მე ჩემ თავზე მივიღო ეს
დიდი ცოდვა, მაგრამ მაკაერთ, თუითონ მასაც,
და ყველას, ვისაც ის უფარდა, მე გამოვიხსნა
უღმბრელი ტანჯვის გამოცდისაგან! დაიად, და
ნუ თუ ეს ცოდვაა? განა მე მსურს მისი მოკვლა

მურის ძიების გამო, ან გერცხლის მოყვარობის
გამო? მე ხომ მხოლოდ მისდამი და მის მხელ-
ბლებისადმი დრმა სიბრალული მიამულებს, მე
მინდა გამოვიხსნა ის წვლებისაგან, სოლო მის
მისლობელთ საშინელი მწუხარება შეუცვალა უფ-
რო იდეალ, უფრო მსუბუქ მწუხარებად. თუ რომ
ჩემი სიკვდილით შემეძლოს მე გასწორება ამ
შემთხვევისა (ე. ი. განგურნება ვარინვისი) მე
დაუფიქრებლად შევსწირავდი თავს, მხოლოდ
რომ ის ახალგაზრდები, რომელთაც ვერ გადავ
არ უნდაცოცხლოთ, უთუადიფენებ ბედნიერნი. მაგრამ,
სამწუხაროთ, ჩემ მოხუცებულობის სიცოცხლეს
არ შეუძლია სამკაერო დამამშვიდებელ მსხვერ-
ლად გახდეს, და, მაშასადამე, მე დამრჩენა ვქმნა
მხოლოდ ის ერთთ ერთა, რასაც შეუძლია შე-
ამსუბუქოს ყვარა, რომლის ტვირთვა შეგვივდა
ჩვენ ყველას.

მე ეს მტკიცედ გადავწყვიტე და უკან არ
დავიხვე. ეს ცოდვა კი არ იქმნება, არამედ სა-
უფრობესო კეთილი საქმე მთელ ჩემ სიცოცხლეში.
ამდენხანს მე ვფიქრობდი, რომ კეთილ საქმეს
ვშვებოდი, როცა მე ღარიბებს მუქთად ვაქიმობ-
დი, ან სწავლის ფასი შემქნადა გიმნაზიში რა-
მელიმე ობლის მაგიერ, ან ვინმეს კარგ ად-
გილს ვამოვინებდი. მაგრამ ყველა ესინი სულ
არაფრად არ ჩითვლება შედარებით ამ კეთილ
მოქმედებასთან, რომელიც, ვემზადები, უნდა უფო
ვარინვას!

ხალა თუ ვცდები?... რა გაეწობა, მაშინ
მე დამსაჯოს ღმერთმა, რომელიც ხედავს ჩემ
მთელ გულს.

არხიმანდრატი ნესტორ.

(ზემდეგი იქნება).

რედაქტორი, მღვდელი სიმონ მკედლიძე.
გამომცემელი იოსებ ლეჟავა.

გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ზ ა ნ ი .

„შინაურ საქმეები“-ს რედაქციაში იყიდება:

კლიკოლის უწყებები ახალი ფორმისა და ყველა უწყებები (ВЪДОМОСТИ) წლიური საბლადოჩინო ანგარიშებისათვის ბლანკები „ძმობის“ გამოცემა და ფულიც მას ეკუთვნის. ფასი ბლანკებისა — რწევილი 5 კაპ. ვინც ორასზე მეტს დაიბარებს — 4 კაპ.

ხვედრი ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Кутаись, Правление религиозно-просвѣтительнаго „братства“.

Ольденбургская д. № 5.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1911 ГОДЪ.

Торговое Дѣло

Въ теченіи 1911 г. подписчики получаютъ:

52 №№ газеты, объемомъ отъ 4 до 8 стр., съ точными цѣнами на всѣ товары (свыше 3000 названій), существующія во всѣхъ главнѣйшихъ городахъ, съ указаніемъ на ожидаемое пониженіе или повышеніе ихъ, съ курсами на фойловыя бумажки и другими извѣстіями.

24 №№ журнала въ обложкѣ, объемомъ отъ 32 до 64 ст. по программамъ: 1) Руководствъ, статьи, касающіяся: а) Разработкѣ естественныхъ богатствъ Россіи и устройствъ промышленныхъ фабрико-заводскихъ предприятий, б) Веденіи и организационн. торговле и промышленн. и др. по новейшимъ методамъ торговли; в) Распространеніи товаровъ; г) Привлеченіи покупателей; и 2) Всевозможн. видовъ рекламы; 2) Брошюры и статьи на устройство магазиновъ, лавокъ, фабрикъ и заводовъ съ практическими указаніями для неопытныхъ людей; 3) Совѣты и указанія на всевозможные случаи изъ богатого опыта западно-европейскихъ и американскихъ коммерсантовъ; 4) Статьи на запросы подписчиковъ; и 5) Всевозможныя торг.-пром. свѣдѣнія.

6 КНИГЪ 1) Указатель главнѣйшихъ фабрикъ и заводовъ всей Россіи (около 20000 адресовъ), цѣна въ отдѣльности 2 р. 50 к.; 2) Указатель заграничныхъ покупателей русскихъ продуктовъ (около 6000 адресовъ), цѣна въ отдѣльности 1 р. 50 к.; 3) Руководство для тахсированія грузовъ по ж. д. (2 р.); 4) Указатель готовыхъ провозныхъ платъ на всѣ товары (1 р. 75 к.); 5) Указатель готовыхъ разстояній отъ главнѣйшихъ городовъ до всѣхъ ст. ж. д. и обратно (1 р. 50 к.); 6) Искусство продавать (50 к.).

Подписная цѣна на годъ, на газету, журналъ и книги съ правомъ полученія вѣдомостей, справокъ и отбѣжнаго оплочнаго календаря.

6 Р. БЕЗЪ 4 Р. КНИГЪ

Въ конторѣ „Торговаго Дѣла“ продаются:

Адресная книга „Вост. Европа“ объемомъ ок. 500 стр. — 3 р. 75 к.; Руководство „Искусство Редколлежата“ — 50 к. Оба изданія выданы съ гачеткой, журналомъ и книжками на 1911 г. высылается за 8 р. Желающіе получить еще и журналъ за 1910 г. (стоющій въ отдѣльности 2 р. 50 к.), адресную книгу „Указатель Вост. Россіи“ объемомъ въ 500 стр. (2 р. 50 к.) и Указатель Тамбовскихъ Полянъ (1 р. 25 к.) уплачиваютъ 12 р. Первые 2 или ие 3 изданія высылается налож. плат. со вклоч. подписки на 1911 г. на 8 руб. 20 коп. или 12 руб. 20 коп.

Ред. Изд. Секретарь Губъ-Маклера Одесской Виржи Д. С. Гальперинъ.

Обращаться въ к-ру жур. „Торговое Дѣло“, Одесса, Соборная, 2-1

НА ГОДЪ — 4 Р. СЪ ПРИЛОЖ. — 6 Р.

Открыта ПОДПИСКА на 1911-й г. НА художеств., литературн., популярно-научный ЖУРНАЛЪ ЗА ГОДЪ 52 №№

ВСЕЪ МІРЪ

Содержитъ до 5000 ст. текста и иллюстрацій БЕЗПЛАТНО КНИГА 1600 ст. текста 863 иллюстрацій.

на 12 мѣсяцевъ 5 р., на 6 мѣсяцевъ 2 р. 50 к., на 3 мѣсяца 1 р. 25 к. **ВСЕЪ МІРЪ** выходитъ еженед., содержитъ въ каждомъ № 96 ст. текста и иллюстрацій, печат. на веленовой бумагѣ, въ очень плот. обложкѣ. Первые №№ **ВСЕЪ МІРЪ** расходились въ количествѣ 4—5 тис. каждый № журнала. Последние №№ **ВСЕЪ МІРЪ** расходились въ количествѣ 53,000 экз.

Годъ изд. 2-й

ВСЕЪ МІРЪ

составитъ за годъ огромный томъ въ 5000 ст. текста и иллюстрацій и на ряду съ обширной библиотечкой исполнѣ законченныхъ разск., стихот. и иллюстрирован. популярно-научныхъ очерковъ, явится иллюстрир. хроникой событій за весь годъ. Содержащій игры, забавы, фокусы загадки, задачи—все на преміи

Съ Ноября 1910 г. въ журналѣ печатается особый отдѣлъ

ДѢТСКІЙ МІРЪ

Первый листъ (8 полосъ) журнала **ВСЕЪ МІРЪ** представляетъ иллюстрированную хронику событій а

недѣлю и составляется по рисункамъ и фотографіямъ художниковъ и фотографовъ журнала.

Въ литературномъ отдѣлѣ журнала

ВСЕЪ МІРЪ

въ 1910 г. печатали свои рассказы и стихотворенія преимущественно иллюстрированные: К. С. Бараншевичъ, Р. В. Бодуэнъ де Куртене, А. С. Бедиктъ, Ю. Д. Бѣляевъ, И. М. Василевскій, В. Н. Гордлинъ, П. П. Гнѣдичъ, С. М. Городецкій, А. С. Гринъ, В. П. Далматовъ, А. Н. Каменскій, Б. А. Лазаревскій, Владиміръ Леяскій, В. А. Мазуркевичъ, И. Н. Петасенко, А. С. Рославлевъ, С. Г. Скиталецъ (Петровъ), В. А. Тихановъ, Дмитрій Цевзоръ и др. На ряду съ этимъ печатались иллюстрированные рассказы лучшихъ иностранныхъ писателей.

въ ПОПУЛЯРНО-НАУЧНОМЪ отдѣлѣ

печатались иллюстрированные очерки по всѣмъ отраслямъ знанія, имѣющіе интересъ момента.

Особый иллюстрированный отдѣлъ посвященъ

ТЕАТРУ И МУЗЫКѢ

Въ 1911 году журналъ **ВСЕЪ МІРЪ** будетъ издаваться по той же прогр. и при участіи тѣхъ же сотрудниковъ. гг. подписчики на 1911 г. получаютъ НЕБЫВАЛУЮ ПРЕМІЮ:

книгу, содержащую 1600 ст. текста съ 863 иллюстр.

ВСЕЛЕННАЯ И ЧЕЛОВѢЧЕСТВО

форматъ книги—размѣръ журнала **ВСЕЪ МІРЪ**.

Полный переводъ съ послѣдняго нѣмец. изд. ТРИ ТОМА стоящіе въ отд. прод. 33 р. ДАРОМЪ въ одномъ томѣ. Книга выдается съ 20 Декабря 1910 г. ПРИ ПОДПИСКѢ всѣмъ внѣшнимъ подписную плату (5 р.). Подписавшимся въ разсрочку, книга выдается по внесеніи полной годовой платы.

Всѣ книги (8 ф.), не допускаетъ ея пересылки при журналѣ. Въ виду этого, книга выдается безъ всякой доплаты только въ Петербургѣ. За доставку на домъ повсемѣстно приплачивается 1 р. 35 к. (всего 6 р. 35 к.) за упаковку и перес.

на 1911 г. журналомъ

ВСЕЪ МІРЪ

объявленъ конкурсъ

на премію въ

1000

руб.

за лучший рассказъ своего подписчика.

Участниками и судьями конкурса являются всѣ гг. подписчики журнала **ВСЕЪ МІРЪ**. Подробныя условія конкурса въ декабрьскихъ №№ журнала „Весь Миръ“.

ДЛЯ КНИГИ

Вселенная и Человѣчество

изготовлены роскошные

КРЫШКИ—ПЕРЕПЛЕТЫ. Точный снимокъ приложенъ въ каждой книгѣ. Подписка принимается во всѣхъ книжн. магазинахъ, въ Главной Конторѣ журнала „Весь Миръ“: С. Петербургъ, 5 лив., 54, фабрика Коммерціи Совѣтника Н. В. Гаевского и въ магазинахъ Н. В. Гаевского въ С.-Петербургѣ 1) Литейный пр., 28. 2) Садовая ул. 22.

Редакторъ-Издатель: Коммерціи Совѣтникъ Н. В. Гаевскій.